

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem nadom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrť leta 85 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobó se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za osnanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Tuje tekmovanje uničuje kmeta.

Slovenski narod je poljedelski narod. Najvažnejši njegovi pridelki so poljski pridelki. Ti pa nimajo današnji dan nobene cene, in zato se ni čuditi, da lezejo naši kmetje vedno globokeje v dolgove. Mnogo je razlogov, zakaj da žitne cene padajo neprenehoma. Nikakor ni najmanjši med njimi takozvano tekmovanje tujega žita z našim. Beseda »žito« se rabi kot skupno ime za rž, pšenico, oves, ječmen itd.

Nekrščanska načela, na katerih sloni tudi naša državna uprava, so zakrivila, da mora poljedelec proizvajati svoje pridelke, da dobi za-nje denar, torej kot menjalno blago za svetovno trgovino, ne pa kot rabno blago, s katerim zadovoljuje svoje in državne potrebe. Zato mora tudi žito našega kmeta priti na svetovni trg, bodisi že v resnici ali pa samo na papirju. Na svetovnem trgu se nahaja žito iz različnih držav in različnih delov sveta. Kupce bo vsakokrat našlo seveda najprej isto žito, ki bo najceneje. In pri tem tekmovanju naša država ni srečna!

V naši državi kmet ne more tako cenio pridelovati žita, kakor v drugih državah. Poglejmo samo v Zvezne države severne Amerike! Že tla so za poljedelca ugodnejša, ker so brez kamenja in brez korenin. Posebno pa so stroji, s katerimi obdelujejo polja, mnogo boljši, nego naši. Pluge z dvema, tremi orali vlečejo trije konji in vodi samo en delavec. V obče se lahko trdi, da je pri nas treba za vsako delo petkrat toliko delavcev, kakor v Ameriki. Zraven pa gredó Zvezne države kmetom povsodi radovoljno na roko. Da ne omenjamo velike koristi stalnih domov, opozarjamo le na tamošnja prometna sredstva, na železnice. Zvezne države so imele koncem leta 1893. velikansko svoto 281.990 kilometrov železne ceste, torej približno 50.000 kilometrov več nego cela Evropa. Avstro-Ogerska je imela leta 1892. samo 28.357 kilometrov železne ceste.

Pri tem pa so tudi vožne cene v Zveznih državah mnogo nižje, nego pri nas. Kako se izmoggava pri nas ubogo ljudstvo ravno v tem oziru, razvidimo lahko, ako prevdarimo, da so imele pri nas leta 1889. zasebne železnice 80 milijonov gld. čistega dobička, ki so jih spravili že itak bogati milijonarji v svoje žepe. Na drugi strani pa morajo davkoplačevalci državnim železnicam pokriti vsako leto okoli 30 milijonov primanjkljaja. Ali je to umno gospodarstvo? Tudi prevažanje žita iz Amerike čez morje pride jako po ceni. Tako stane prevažanje iz severne Amerike (New-York) v sredino Evrope samo 60 kr. Sedaj bo nam umljivo, zakaj pritiska ameriško žito naše cene tako odločno navzdol.

Toda ali se ne dá preprečiti tekmovanje tujega žita z našim? Gotovo, če se le posreči troške za proizvajanje

pomanjšati. Najprej bo torej morala naša država skrbeti, da si kmetje izboljšajo zemljišča, da si lahko nakupijo dobrih strojev in da se vozne cene na železnicah znatno znižajo. V to svrhu pa potrebuje država denarja. Zvezne države ne poznajo ogromnega vojaškega davka, ker nimajo velike stalne vojske. Pri nas gredó oni milijoni za komis, ki jih uporablja Amerika za blagor svojega kmeta. V našem državnem zboru se potegujejo posebno katoliški možje, da se odpravi teža vojaškega davka. Priporočajo pa, naj se poravnajo prepri med državami ne s krvavimi vojskami, ampak z razsodbo pravičnega, modrega moža, kakor so n. pr. sv. oče v Rimu. Torej ni brez pomena tudi v tem oziru, če pri vsakih volitvah nasvetujemo kmetom za poslance strogo krščansko misleče možje.

Tudi zmerne carine (colnine) bi bile dobre, ker potem tuji pridelki težje preplavijo naše žitne trge. Vendar dokler bo pri nas kupčija v oblasti prekupecev in židovskih spekulantov, nam tudi carine ne bodo mnogo pomagale. Tem izsesavalcem je treba prej izpodbiti tla — s kmetijskimi zadrugami! —o—

Nekaj o naši noši in hrani.

(Dopis izpred Celja.)

Bili so časi, ko so še kmetje sejali cele njive lanu in konopelj ter si tako sami pridelovali domačo obleko. Po zimskih večerih je vse ženstvo predlo, kar ga je bilo pri hiši. Po leti pa si videl pred hišo beliti platno, da je bilo veselje. Iz te domače robe so naredili vso obleko in sicer za moške in ženske, kakor tudi za otroke, ki je bila tako močna, da je trajala leta in leta. Na ta način smo se kmetje prav ceno oblačili. Sedaj pa je vse drugače.

Nekdanje obleke iz domače robe že ne najdeš skoraj nikjer. Pri nas v Savinjski dolini, posebno pa okrog Celja, ne zapaziš že na nobeni njeni ne lanu, pa tudi ne konopelj vsejanih. Popustili smo prejo, ter si kupujemo v mestu drage cape, ki nam koljejo naše žepe, razven pa jih še raztrga vsaki trn, ki se obesi na nje. Kmetje, to je za nas novi in sicer zeló občutni davek!

Naš сосед, že stari mož nekdanj poreče: »Primanjkuje mi stelje; ne morem namreč spraviti svojih ljudi v gozd, ker pridejo potem v samih cunjah domov.« Ako pa ni pri kmetiji stelje in gnoja, se tudi ne more obilno žita pridelati. Zvoljo naše noše trpi škoda v drugi vrsti tedaj tudi naše polje. Kmetje, poprimimo se torej zopet stare navade. Ne sramujmo se nositi tega, kar znamo sami pridelati!

Drugi parasit ali pijavka pa je nekoliko tudi naša

hrana. Pri nas na kmetih se je namreč zelo vdomačila kava. To pijačo, ki jo v resnici moram imenovati strup, so pred nekaj desetletij pile le samo stare babice, sedaj pa jo že mora imeti vsak otrok. Vem, da si s tem, ako imenujem to priljubljeno pijačo strup, nakopljem nekaj sovražnikov, pa nič ne dě. Resnica pač v oči bode. Prišli bodo časi, ko ne boš na kmetih nikjer zapazil več zdravega obraza.

Moči pojemljejo. Krepkih in čvrstih delavcev, ki so kmetu neobhodno potrebni, vedno primanjkuje. Vse to pa skoro dela kava. Nekdaj smo imeli za zajutrek dobro in tečno domačo hrano, ki so jo gospodinje lahko iz poljskih pridelkov prav po ceni napravljale. Sedaj pa je vse drugače. Vsak delavec, vsak težak zahteva od kmeta za zajutrek kavo. To pa zopet kolje mošnje. Tu imamo drugi in tudi prav občuten davek.

Razven tega pa je kava za naše zdravje zelo škodljiva. Iz lupin, ki obdajajo kavino zrnje, narejajo najhujši strup, tako imenovani kofein. Razven pa še brezvestni prekupci in prodajalci pripravljajo kavo z modro galico, da dobi lepšo barvo. Modra galica pa je zopet strupena. Za drag denar si torej kupujemo le samo strup, domače pridelke pa, iz katerih bi si lahko naredili dobro in tečno hrano, prodajamo po smešni ceni. Kupci in prodajalci se nam na ta način posmehujejo, ter nas prav pridno odirajo.

Da se zboljša naše slabo stanje, si moramo torej tudi sami prizadevati. Pomoč, ki mora priti od zgoraj, nam bodo, kakor upamo, priborili naši poslanci. Pomoč pa mora priti tudi od spodaj. To pa si, moji dragi kmetje, po zgoraj omenjenem načinu pridobimo lahko sami. Delujmo torej z združenimi močmi, in naš ubogi kmečki stan se bo zopet povzdignil na boljšo stopinjo.

Cerkvene zadeve.

Sv. misijon v Framu.

Srečne dneve smo uživali od dne 19. do 27. septembra, ko so nam čč. gg. lazaristi iz Celja obsluževali sveti misijon. Že od Aninega so nas gosp. župnik vsako nedeljo in praznik podučevali v pridigah in krščanskih naukah za sv. misijon. Zato je bilo vse pripravljeno, ko so se v soboto, dne 19. septembra trije gospodje pripeljali. Po kratkem nagovoru se je brž začela spoved šolarjev, in večerko ob 4. uri g. vodja slovesno začnejo sv. misijon, ter nam s pripomočjo svojih tovarišev razlagajo: poklic človeka, zmoto greha v različni obliki, smrt grešnika, Marijo zagovornico; sodbo, pekel, nebesa.

Cerkev je bila od ranega jutra, ko so se služile svete maše, resnično natlačena, posebno pri vseh treh pridigah. Pobožnost ljudstva je bila kar vidna, ko se je pri petih ali sedmerih svetih mašah vedno molil sv. rožni venec in zmes popevalo splošno po cerkvi. Po pridigi pred odhodom so še zapeli: »O usmiljeni Jezus«, »Veš, o Marija«, »Jezusa ljubim«, »Je angel«, »Že krije« — ali katero drugo.

Spovedniki so imeli obilno dela, da so morali poslednji čas še po večerji nadaljevati; kajti gorečnost je vedno naraščala, in naše veselje je v nedeljo do vrhunca dokipelo, ko smo pričakovali našega ljubljenejšega višjega pastirja. Že ob 1/2 9. uri smo se pri kapeli sv. Janeza sred vasi zbrali. Ob 9. uri se pripeljejo milostljivi knezoškof, in nepresteta truma se začne pomikati proti farni cerkvi, kjer je tudi mnogo ljudstva čakalo. Za sv. križem sledijo šolarji in možje, potem pa izbrani mladeniči s svečami nesejo novo podobo sv. Sreca Jezusovega; za njimi 108 opletelih deklic, ki so s sve-

čami v roki nosile novo podobo Sreca Marijinega in pa tron Mar. Dev., na sredi vsi duhovniki, in za njimi dolga vrsta ženskih. Pred cerkvijo je novi krasni misijonski križ, ki so ga mil. knezoškof slovesno blagoslovili, v cerkvi pa so še krasni sliki: Sreca Jezusa in Marije blagoslovili.

Zdaj stopijo višji pastir na pridiznico ter po navodu sv. apostola Pavla iz besed: »Bogu pa bodi hvala, kateri nam je dal zmago po Gospodu našem, Jezusu Kristusu. Tedaj, moji ljubi bratje, bodite stanovitni in nepremakljivi, obilni bodite vselej v delu Gospodovem, ker veste, da vaše delo ni zastoj v Gospodu;« z apostolsko gorečnostjo in Pavlovo z govornostjo pohvalijo vernike za vsa njihova dobra dela v cerkvi in v Gospodu, opominjajo k stanovitnosti po sv. misijonu, naj bi nam Gospod nebesko krono podelil. Pač ni bilo suhega očesa, ne trdega srca pri tem navdušenem govoru, ki nam ostane nepozabljiv. — Milostljivi knezoškof opravijo še slovesno sv. mašo, zapojejo »Te Deum«, da smo se zahvalili Bogu, mil. knezu in misionarjem za trud in milost božjo. Popoldne pa smo imeli posebne molitve za cerkveni zbor, in na koncu smo se izročili Mariji v brambo: Sveta Marija, le prosi za nas!

Gospodarske stvari.

Katere svinje so za pleme?

Gotovo le svinje dobre vrste, po katerih podedujejo mladiči lepo vrsto lastnosti, ki priporočujejo žival vsakomur. Le premalo se pri nas gleda na to, da bi se same svinje dobre narave odločevale bodisi za pleme, bodisi za rejo. Ne le pri onih za pleme, ampak tudi pri živalih, katere misliš na debelo rediti, moraš paziti, da imajo one lastnosti, katere jih sposobujejo to biti ali postati, za kar si jih odločil.

Celo truplo mora že pripravljeno, sposobno biti, če hočeš žival zrediti na debelo. Pri tem ne moreš sam kar nič pomagati; kajti če ni cela sestava in narava života za to, krmiš večidel zaman, ne da bi pitanje kaj prida izdalo. Na kaj pa se naj gleda pri svinjah, da se spozna, so li za to ali ono rabo ali ne? V prvi vrsti pazi na zadnji del života, če je ta močan in razvit, je tudi cela žival prav sposobna za rejo, pa tudi za pleme. To so pokazale mnogobrojne poskušnje. Saj je gnat jeden najboljših kosov na svinji, kaj ne? Že to kaže, da se mora zadnji del života tudi uvaževati pri odbiranju svinj.

Redili so se nalašč dve svinji z jednako pičo. Obe sta je tudi jednako mero potrebovali. A razloček med njima je bil, da je pri jedni zadnji del, pri drugi trebuh prav krepko razvit in močan bil. Obe so naenkrat zaklali, iztrebili in tehtali. Zopet razloček — razloček deveterih kilogramov. Ona z močnim zadnjim delom tehtala je 133 kg, druga 124 kg. Dokler se nista bili zaklani, trdili so možje, ki so se prej prav dobro zastopili na take stvari, da sta obe svinji jednako težki. In vendar so se za celih 9 kg zmotili!

Ne le samo pri teži, tudi pri »špehu« se je pokazal precejšen razloček. Pri svinji, ki je imela razvit zadnji del, meril je na debelost poldrugi decimeter, pri oni z debelim trebuhom komaj 10 cm. To bi se ne škodilo toliko, a razločeval se je »špeh« tudi po svoji kakovosti prav močno. Oni je bil jednat, čvrst, zrnast ter je dal veliko več masti in zabele, kakor ta od svinje s slabim, tenkim zadnjim delom.

Ni-li uzroka dovolj, da se pri svinjah gleda posebno na razvitek zadnjega in ne toliko sprednjega